

Dne 28. března přijal pan prezident republiky demisi ministra sociální péče pana Gust. Habrmana a jmenoval na jeho místo pana posl. dra L. Wintera. V pondělí 30. září rozloučil se odstupující pan ministr se zaměstnanci ministerstva, shromážděnými se kompletně v knihovním sále. Jménem zaměstnanců oslovil pana ministra Habrmana sekční šéf dr. A. Tůma, aby se s ním rozloučil a jemu poděkoval. Pravil:

»Po době téměř čtyřletého řízení ministerstva sociální péče opouštíte dnes tento úřad, abyste na jiném, stejně významném místě, pokračoval ve své úspěšné činnosti veřejné. Přicházíme proto, pane ministře, abychom se s Vámi rozloučili a abychom Vám vyslovili své nejsrdečnější díky za vše, co dobrého jste vykonal ku povznesení tohoto úřadu a co dobrého vykonal jste i pro nás. Úřad ministerstva sociální péče, který má zmírňovat a odstraňovat lidskou bídu a lidské strádání, není úřadem snadným a závidění hodným. A svědomitému plnění tohoto těžkého úkolu věnoval jste všechny své síly a schopnosti, své bohaté zkušenosti životní a zejména své vrozené porozumění pro dobro a spravedlnost a pro zlepšení osudu slabých a odvislých, zvláště dělnictva. Tyto známé vlastnosti Vaše usnadnily Vám řídit správně tento důležitý úřad. A že snaha a práce Vaše nebyly marny, toho nejlepším důkazem jsou úspěchy, jichž dodělalo se ministerstvo za Vašeho vedení. A stejně spravedlivým a dobrým snažil jste se býti i k úřednictvu, jemuž jste tak usnadňoval jeho těžké postavení v nynější kritické době. Loučíme se tedy s Vámi, pane ministře, děkujeme Vám srdečně za všechnu Vaši laskavost, přejeme Vám od srdce mnoho zdraví, štěstí a zdraví i v dalším Vašem životě a prosíme, abyste nám zachoval laskavou vzpomínku.«

Jemu odpověděl delší srdečnou, vlídnou a obsahově bohatou řečí odstupující ministr Habrman: »Děkuji Vám, pane sekční šéfe, za Vaše laskavá slova. Také vám děkuji srdečně, dámy a pánové. Před 3 a půl rokem přišel jsem do tohoto úřadu, abych vzal na se povinnost ministra sociální péče. Dovolte, abych při této příležitosti vyličil vám svůj osobní dojem, který jsem tenkrát měl. Když jsem se na vás podíval, — nevím ovšem, zdali jste zde tenkrát všichni byli, — viděl jsem samé neznámé mi tváře. Tápal jsem se sám sebe v duchu, zda mně nebude snad těžko pracovat v tomto naprosto mně neznámém prostředí. Od té doby však většinu svých spolupracovníků v ministerstvu jsem seznal. Dnes mohu vám říci, že jsem se k vám a snad také i vy ke mně přiblížili. Musíte prominouti, jestliže snad někdy musil jsem býti vůči vám tvrdým; vyžadovala to práce a povinnost. Dnes, kdy se s vámi loučím, činím tak potud nerad, že vás ztrácím, jakož i možnost vaší součinnosti. V okamžiku tohoto loučení jste mně mnohem bližšími a proto nerad vás opouštím, ačkoliv mohu říci, že můj odstup z úřadu ministra sociální péče po tříleté práci v této době nepříznivé pro plnění sociálních úkolů jest mně konec konců milým, jelikož si přeji, aby nová, svěží síla zaujala moje posavadní místo. Pokud jde

o Vaše laskavá slova, pane sekční šéfe, děkuji Vám i všem vašim spolupracovníkům za ně. Chci jen připomenouti, pokud jde o plnění sociálních úkolů státem, že úkoly tyto jsou z nejnovějších a nejmladších povinností, které stát koná ve dvacátém století. Zjistíte vy všichni, kdož konáte a plníte tyto povinnosti, souhlasíte s mým názorem, že čím dále tím více v moderním státě sociální politika, sociální ochranné zákonodárství a plnění všech úkolů, jež zoveme sociálními, po případě sociálně-politickými, bude tvořit stále význačnější, obsažnější a důležitější složku působení veřejného, zejména státního. Mým osobním názorem jest, že stát jest povolán čím dále tím ve větším rozsahu luštit sociální otázky, jelikož problémy sociální se množí a není zde žádných jiných prostředků, nežli zákonodárná a výkonná moc státu, jimiž by tyto veliké otázky mohly býti smírně vyřešeny. Záleží ovšem na tom, aby úkoly ty řešeny byly správně a výstižně. V tom směru chtěl bych i na vaši adresu, dámy a pánové, říci několik slov. Jest úmyslem, jakmile reorganisace státní správy bude zahájena a provedena, učiniti ministerstvo sociální péče nositelem a řešitelem všech otázek sociálních, resp. sociálně-politických, které doposud nejsou všechny shrnuty v pravomoc tohoto ministerstva. To znamená, že pro příště úkoly jeho ještě značně vzrostou. A tu chci upozorniti na jedno, čeho je nutně třeba: Prosím, abyste si všichni dobře uvědomili, že právě ministerstvo sociální péče vyžaduje nejen šablonovitěho vykonávání prací mu svěřených, nýbrž po mém názoru jest nutno, abyste vy všichni, kteří při úkolech těch budete spolupůsobiti, byli si vědomi toho, že vedle mrtvé litery zákona je třeba ducha, který ji oživuje, je třeba sociálního pochopení u jednoho každého z vás při provádění velikých úkolů tohoto ministerstva. Výsledek Vašich společných prací má se vlastně zobrazovati v uskutečnění těchto úkolů pro trpící lid a pro ty, kteří sami o sebe starati se nemohou. Jednou z nejpodstatnějších složek lidské společnosti a národního hospodářství je právě řešení otázek sociálních. Proto přál bych si dnes, kdy odstupuji z úřadu ministra sociální péče, abyste si uvědomili tyto své povinnosti a snažili se vniknouti do této povahy vašich prací a tímto nazíráním na svoji práci docílili pokud možno největšího úspěchu. Chci upozorniti ještě na jednu věc: Ministerstvo sociální péče jako snad žádné jiné, složeno je z velmi různorodých součástí práce. Na příklad: zde pan sekční šéf dr. Kubišta je přednostou stavebního a bytového odboru, pan sekční šéf dr. Tůma stojí v čele odboru pro péči o mládež. Tyto dva odbory jsou svojí povahou naprosto od sebe vzdáleny. Nemají žádné souvislosti. Rovněž naprosto odlišným jest odbor pro péči o válečné poškozence, svěřený panu odborovému přednostovi dru Fleischmannovi. Mimo to je zde ještě ochrana dělnictva a sociální pojištění, odbor III. a IV. Při této různosti povinností jest práce také mnohem obtížnější. Proto bylo by třeba působiti k tomu, aby z řad vašich vyrostli jednotlivci, kteří by ovládali všechny tyto úkoly a tyto povinnosti, čímž práce ministerstva by se stala mnohem pronikavější, obsažnější a soustavnější. Nepochybuji ani dost málo o tom, že v naší Československé republice bude pokračováno v plnění sociálních úkolů právě těch, které svěřeny jsou zdejšímu ministerstvu. Myslím, že v nejbližší příští době podaří se vám, abyste dokonali veliké dílo sociálního pojištění, které ve své podstatě jest již hotovo přijetím osnovy zákona o sociálním pojištění osob za mzdu zaměstnaných a které vejde v účinnost tím okamžikem, kdy bude uzákoněna osnova sociálního pojištění o osobách samostatně výdělečně činných. Zároveň vejde v platnost také osnova o osobách zestárlých. Uskutečněním tohoto sociálního pojištění bude vybudován jeden z nejnáléhavějších a nejdůležitějších úkolů ve prospěch

obyvatelstva našeho státu. Přeji si, aby tato práce pokud možno pokračovala nejrychlejším tempem a aby skončila se zdarem, s jakým setkávala se dosavadní práce v tom směru. Přeji si tak jednak proto, že splnění tohoto úkolu má prospěti těm, kteří v případě neschopnosti ku práci, povstale nemocí, invaliditou nebo stářím, sami o sebe postarati se nemohou, jednak proto, že uskutečněním sociálního pojištění octne se náš stát v nej-přednější řadě moderních států, které dovedly rozřešiti tak obsažný a obtížný sociální problém. Vedle dokonání tohoto velkého díla čeká na vás ještě mnoho jiných důležitých prací. Připomínám, a vy to ostatně všichni víte, že i kdyby všechny tyto práce setkaly se se zdarem a šťastně byly vyřešeny, nelze počítati na nějaký vděk se strany veřejnosti. Obtíže života, lidí a národů, bída a nedostatek a všechny ty sociální zjevy, — a řekněme také zanedbanosti za starého režimu, — zavinily, že nelze hned očekávati, aby v životě sociálním zavládla naprostá a uspokojivá spravedlivost, aby zmírněna byla sociální bída v celém jejím dosahu. Proto všechno naše dosavadní počínání a práce nejsou a také ani v budoucnosti nebudou přijímány s takovým vděkem, pochopením a uznáním, jak by si toho tyto velké práce jistě zasloužily. To však nesmí nikomu a také ani vám býti na závalu. Naopak myslím, že všichni musíte býti ovládáni dobrým a pozitivním vědomím, že v plnění těchto úkolů a povinností bylo vykonáno všechno, co okamžitě bylo dosažitelné, a to budiž vám všem odměnou za vše, co jste tu vykonali. Dámy a pánové, děkuji vám v tomto okamžiku, kdy se s vámi loučím, za všechno namáhání, za všechnu vaši věrnou a loyální práci, vykonanou za mého úřadování a vím, že nepotřebuji teprve žádati vás, abyste stejně věrně a loyálně pracovali i za mého nástupce dra Winttra, kterého ostatně znáte a kterému rovněž resort sociální péče je dobře znám. Jsem naprosto jist, že v něm naleznete moudrého a dobrého šéfa, takového, jakého si jen můžete přát. Děkuji vám, že jste se přišli se mnou rozloučiti a přeji vám všem mnoho zdaru a úspěchu v tomto úřadě i v dalším vašem počínání.»

Potom pozval nastupující ministr p. dr. L. Winter do své pracovny přednosty všech odborů a samostatných oddělení a po zástupci zaměstnanců ministerstva všech druhů služby. Jejich jménem uvítal ho sekční šéf dr. Ant. Tůma: »Po delší přestávce vracíte se v čelo úřadu, který jste jako první ministr sociální péče sám tvořil a budoval; přicházíte tedy, abyste pokračoval v díle Vámi šťastně započatém. A my všichni, kdo měli příležitost poznati již tehdy vynikající schopnosti Vaše, radujeme se z toho upřímně a vítáme Vás co nejsrdečněji. Radost naše má, abych tak řekl, důvod dvojí: věcný a osobní. Celá Vaše minulost, všechna Vaše dosavadní práce veřejná, Vaše bystrost a prozíravost předurčují Vás přímo k vedení úřadu tak důležitého a obtížného, jakým je právě ministerstvo sociální péče. A všechny tyto vzácné vlastnosti Vaše jsou nejlepší zárukou toho, že budoucí vývoj sociální politiky našeho státu bude se bráti cestami správnými. To je tedy věcný důvod naší radosti. Co se pak týče důvodů osobních, jsme přesvědčeni, že svou vysokou inteligencí dovedete správně odhadnouti a oceniti práci úřednictva a že se dovedete podle toho zastati také jeho spravedlivých práv a požadavků. A toho je úřednictvu právě nyní nejvíce zapotřebí. Překonal jste, pane ministře, skvěle při tvoření ministerstva sociální péče všechny potíže tehdejších prvních počátků a nyní se vracíte v době, kdy úřad ten jest aspoň ve svých základech konsolidován. Můžete proto právem očekávati, že práce Vaše bude nyní — i přes různé jiné obtíže — přece jen snadnější a radostnější. My pak sami přičiníme se všemožně, abychom Vám svou svědomitou prací

úřad Váš co nejvíce usnadní, zpřijemní, a prosíme, abyste nám i tentokrát věnovali plně svou laskavou důvěru.

Dr. L. Winter poděkoval sekč. šéfovi Tůmovi za uvítání a připomněl, že nastupuje úřad zase v době, kdy čekají ministerstvo sociální péče nové obsáhlé úkoly. Právě nyní nadchází nový způsob podpor v nezaměstnanosti (podle systému gentského), dosud u nás nevyzkoušený ve svých důsledcích; je dále nepochybné, že naše bytová a stavební politika bude musít hledat a nastoupit nové cesty a konečně hlavní a největší úkol je dovést k cíli a uvést v činnost sociální pojištění. Úkoly ty jsou značné. Ale jest optimista. Při vzniku ministerstva, jak vzpomenu pan sekční šéf Tůma, bylo překonati velké překážky, zdolati úkoly neobvyklé. Ale zdařilo se to. Důvěruje, že i nyní za podpory všeho úřednictva podaří se mu stejně zdolati úkoly nové. A ovšem nebudou zanedbávány ani ostatní obory působnosti ministerstva, uvedené již v řádný chod a nepotřebující zatím změny: jak péče o mládež, tak i péče o invalidy, o které ovšem soudí, že již překonala svoji prvou, aby tak řekl, hromadnou činnost a bude možno postoupit tu k práci specialisované a individualisované. Je přesvědčen, že jako za prvního jeho úřadování i nyní se setká se stejnou pílí a podporou všech zaměstnanců.

Dr. R. Teltšík (Ženeva):

Mezinárodní právo práce.

1. Zdá se nám, že XX. stol. bude stoletím netušeného rozmachu mezinárodního práva. S překotně se zrychlujícím tempem života, sbližováním lidstva, zdemokratisováním států a jich zpraktičněním, stoupají naděje mezinárodního práva. A je to zejména mezinárodní právo práce, jež zrodilo se na samém prahu našeho století a jež během necelých dvou desetiletí urazilo dráhu tak dalekou, že předstihlo všechny ostatní druhy práva mezinárodního. Co je to mezinárodní právo práce?

»Mezinárodní právo dělnické je ta část mezinárodního práva, jež upravuje právní postavení cizích dělníků ohledně otázek práce«, praví R a y n a u d¹⁾. M a h a i m o v a²⁾ definice pak nazývá mezinárodním právem dělnickým »tu část mezinárodního práva, jež upravuje vzájemné vztahy států ohledně jich občanů-dělníků«.

2. Abychom uvedeným definicím porozuměli, tažme se nejdříve, co je to mezinárodní právo. Starší a dosud panující teorie učí, že je to systém norem, jenž upravuje vzájemné styky mezi státy. Dle ní subjektem mezinárodního práva jsou jen státy, předmětem jeho pak styky mezi subjekty těmi. Tak učí O p p e n h e i m, že mezinárodním právem je rozuměti »souhrn zvykových a smluvních pravidel, jež civilisované státy pokládají za právně závazné ve svém vzájemném styku«.³⁾ Dle definice F a u c h i l l e - o v y je to »celek pravidel, stanovící práva a povinnosti států v jich vzájemných stycích«.⁴⁾ N i e m e y e r pak praví, že »mezinárodní právo se-

¹⁾ B. R a y n a u d: Droit international ouvrier, 1906, str. 5.

²⁾ M a h a i m: Le droit international ouvrier, 1913, str. 23.

³⁾ O p p e n h e i m: Mezinárodní právo, Praha 1924, str. 3.

⁴⁾ F a u c h i l l e: Traité de droit international public, 1922, str. 4.